

4-29-2018

16 Besni - Kahta Deportations

Krikor Guerguerian

Follow this and additional works at: https://commons.clarku.edu/genocide_various

Recommended Citation

Guerguerian, Krikor, "16 Besni - Kahta Deportations" (2018). *Genocide (Various Languages)*. 16.
https://commons.clarku.edu/genocide_various/16

This Book is brought to you for free and open access by the Private Materials (Archive 2) at Clark Digital Commons. It has been accepted for inclusion in Genocide (Various Languages) by an authorized administrator of Clark Digital Commons. For more information, please contact mkrikonis@clarku.edu, jodolan@clarku.edu.

1- Bayburt, 2- Büyükdere, 3- Vehib
Pasha, 4- Sabit, 5- Alemdar.
6- TV No 3884, 7- TV No 4061, 8- TV
No 3995, 3917, 9- Sivas, 10- Malatya,
11- Kısmi Siyasi hesap, 11- Sahak kablices, gwp

DOSSIER
~~XXXVII~~

Tercüman-ı Hakikat

[Numara 14136]

Ceza-i İdam

Bayburt Tehciri Hakkında

Divan-ı Harb-i Örfinin Karar-ı

Birinci Divan-ı Harb-i Örfinin Riyasetinden:

Bayburt kaymakamlığında bulunduğu esnada, kaza-i mezkür Ermenilerinin tehciri dolayısıyla ikaolunan katl-ı nufus ve nehbi emval-ı fecayinde zimethal olduğu ve tehcir emrinde gösterdiği tazip eseri olarak, Bayburt Malmüdüğü Ovakim Efendinin salben ve zevcesiyle kerimelerinin mesmumen intihar etmelerine sebebiyet verdiği ve Arğana mutasarrıflığında bulunduğu hengamında dahi Trabzondan tehciren sevk edilmiş olan yigirmidört yaşında Trabzonlu Filomen Nuryan bint Aleko-i fiil-şini icra [two words illegible] hemşiresi olup oniki yaşlarında bulunan ve Nayime tesmiye edilmiş olan sağirenin bikrini izale edildiği iddiasıyla maznunun mevkuf bulunan Ören Köyünde Bagdad Ceddesinde bir hanede mükim Urfa mutasarrıfı sabıkı kırkdört yaşında Yanyalı Nusret Bey bin Bahram Efendi ve Bayburt tehcir ve taktilini icra etmiş olduğunu beyanıyla maznunaleyh olup aharan firareden Ören Köyünde Eski Stasyon civarında sakin ve Emin önünde Karakaş Hanında on numaralı odada ticaretle meşgul mülazimlikten mahrec otuzbeş yaşında Erzurumlu Pire Mehmet namıyla mâruf Mehmet Necati

2

Efendi bin Hacı Bekir haklarında icra kılınan muhakemat-ı adede ve tetkikat-ı amika neticesinden: mümaileyh Nusret Bey kazanın jandarma kuvveti seyyar jandarmaya nakledilmiş olmasından dolayı bakı kalan elli altmış nefer jandarmanın muhacirin kafilelerinin sevke kafi olmamasına mebni garnizon kumandanlığının zabitleriyle beraber aldığı üç müntazam bölüklerden jandarma kumandanıyla bilistişar kumandan-ı mümaileyh tarafından bu askerlerden tanzim olunan müfrezelere icab-ı kadar jandarma terfik edilerek altı-yedi bine baliğ olan Bayburt Ermenilerin iki kfileden kâmilin ve salimen Erzincana sevkedildiklerini ve kazası dahilinde taktil v. vukua kalmadığını ve muhacirinin emval-ı metrukeleri dahi komisyon mahsusanca toplandırılarak zabıt defteri ve kili-seye idhal olunduğunu bilbeyan isnadat mezkûre-i inkâr etmekte isede, o vakit Bayburt jandarma bölüğü kumandanı olup, elyevm mezkûr bölüğe merbut Hart takım kumandanlığında müstahdem bulunan mülazim Salih Efendinin: bil istinabe ahz-olunan ifadesinde: jandarma bölüğü mevcudinin kısmı âzam seyyar tefrik edilerek harba iştirak etmiş olmasından mütebaki efrad-ı cizyenin ancak firarilerin ve bekaya askeriyeinin derdestine ve kıtalarına sevkine keffiyed^y edebilmesinden gaşiy jandarma bölüğünün tehcir ile ilâvesi olmadığını ve muamelat-ı tehcirinin Erzerumdan^t kırk kişi mahiyetiyle gönderilen Mehmet Necati Efendi tarafından icra edilmiş ve Ermenilerin yine merkum Necati Efendi tarafından Erzincana sevkolunmuş olduklarını ve teslimlerine dair ilmuhaber alınıp alınmadığından malûmat-ı olmadığına beyan ve sefer-

berlik esnasında Bayburtta menzil tehniyesinde müstahdem olup, elyevm ticaretle iştiğal eden kezalik ifadesi bilistinabe zapt-olunan Surmenenin Zevali kariyesinden Hasan Oğlu Ömerin Bayburt Ermenilerinin o Zaman Bayburt amele taburu fahrî zabıtlığınde müstahdem bulunan mülazimi-sani Surmenenin Kocra kariyesinden Kefalı Oğlu Kaşif ve biraderi Mahmut ve mezkür Zevali kariyesinden ve Kerim Oğullarından Elias Oğlu Sabit ve daha tanımadığı adamlar tarafından kafile kafile ve sefilâne bir surette sevkolunmakta ve sevkedenlerinde takriben iki saat sonra Bayburtta avdet etmekte olduklarına müşahede ettiğinin ve hatta kafileler meyanında gördüğü bir yaşından beş

[second column]

yaşına kadar olan

bazı çocukları da bilahara Bayburtta gördüğünü ve sevkolan Ermenilerin yoyda emval-ı nakudu alınarak katledildeklerinin şayi olduğunu ve kezalik ifadesi isnayete mazbut bulunan Surmenenin Baş Tüccar kariyesinden Ali Efendi bin Esadın Ermenileri bir gece hiç kimsenin haber ve malumat-ı olmadan Kaymakam Nusret Beyin emriyle polis ve jandarma gürültü ve patırdıyla toplayarak sabahleyin kava'id insanıyeye ait olmadan sevkolunduklarını ve malları hanelerinde kalup bilahara yine Nusret Beyin emriyle topladırılarak satıldığını ve Ermenilerin mallarının taharrine kendiside iki gün memur oldu isede, yapılan sui istimalata ve haksızlığa dayanmıyarak istifa ettiğini, ve mümaileyh Nusret Bey E^zzurum valisi Tahsin Beyin adam-ı olduğundan hilâf-ı kanun harekette bulunmaktan çekinmemekte ve Bayburt Ermenileri onbeş yigirmi gün zarfında azar azar kafilelerle sevkolunmakta ve kafilelere jandarma, asker, ve

başbozuk terfik edilmekte ederken, ve bunların yolda katl-
 edildiği Bayburttta şa'i olup kısmı izaminin katlolduğuna
 kanaat tamiyesi olduğunu, ve Nusret Beyin yüzelli kadar kız
 ve erkek Ermeni çocuğunu Binbaşı Hani denilen mahalle doldu-
 rulup ve herkesin oraya gidup istediğini alıyor ederkene,
 ve bilahara Nusret Beyin İslâmların yanında bulunanlardan
 bir kısmını da tutup yine sevkedildiğini dermeyan ve müvacehen
 isna-ı kılınan esbak Bayburt Kaymakamı ve Bayazıt Mutasarrıfı
 vekili Ziya Beyin Bayburt tehcir ve taktilinin oraya olarak

(one line or five words illegible)

ayan zabıt kâtibisinden ihtiyaz mülazimi Saadi Beyle Pire
 Mehmet denilen Necati ~~Yşylş~~ Efendi tarafından idare edildi-
 ğini işittiğini ve Erzurum jandarma alay kumandanı Adil Beyin:
 Bayburt Ermenilerinin elyevm Ören Köyü^H cihetinde arabalarla
 gezinmekte olan merkur Necati Efendi tarafından yigirmidört
 saat zarfında çıkarılarak Bayburttan iki saat mesafesinde
 Kenne (degirmen) nam mahalde "Teşkilât-ı Mahsusa" efradı
 tarafından bilhücum katledildiğini hesap^{bil}-memureye icraⁱ
 edildiği tahkikattan, ve Bayburt jandarma kumandanından aldığı
 cevap tahrireden anladığını, ve bu malûmat-ı ~~şş/şşşşşşşşşş~~
 vali Tahsin Beyle bildirdiğini ve "Teşkilât-ı Mahsusa za-
 bitanının İttihat ve Terakki Merkez-i Umumîyesi âzasından
 olup o vakit Erzurumda bulunan Doktor Bahaettin Şakir ve
 Cemiyeti mezkürenin Erzurum ^M murahhası ^M mesulu Hilmi ve Ahmet
 Rıza Beyin yegeni ihtiyaz mülazimi Saadi ve merkur Necati
 ile malum elesami eşhas-ı saireden ibaret bulunduğu ve Nusret
 Beyin merkur Mehmet Necatiye kabul etmeyerek kovduğu ve

kafile-i asker ve jandarma ile salamen Erzincana sevkeylediği yolundaki ifadesi Pelverde mahvettiğini o vakit Bayburtta Fırka Kumandan Vekili ve ahziasker kalemi ve İnşaat Reisi bulunan Kaymakam Mehmet Ali Beyin dahi Bayburt Ermenilerinin merkur Mehmet Necati tarafından çıkardıklarını işittiğini alelderecet ittiyaz ve ihbar eylemelerine ve merkur Ahmet Necati Efendinin aharan firar edup elyevm hal-ı firarda bulunmasına ve kezalik Divan-ı Harpça bilveçhile istima olunan Buyburt ahalisinden Şayinsck [Satenik ?] ve Ağavni ve Varsenik ve Araksya ve Armenuhi kadınlarla Haçadur Seferyan Efendi ve Hampartsum çocuğun Nusret Beyin çetebaşı olduğunu ve mümaileyhin dahi Bayburta yakın mesafelerde Kenne Binbaşı Hanı ve Hindi Hanı ve mevaki

(Third column) sairede çetelerle beraber kafilelere refakat ve kendilerini kamçıyle darb ve para talep ettiğini ve maktildedede hazır bulunduğunu ve jandarmalarla birlikte güzel kızların alınıp götürülmekte ettiğini bilbeyan mümaileyhi tayin mahiyetine kalınca: mahalli mühtelifede vukuya gelen taktıl fecayinin Divan-ı Harpça şimdiye kadar icra kılınan muhakemat-ı neticesinde cinayat mezküre evvel emirde İttihat ve Terakki Cemiyetinin Merkez-i Umumîsinde tasmmim ve taktir olunarak, Merkez-i mezküre âzasından Doktor Bahaettin Şakir nam hunharâne riyaseti ve Teşkilât-ı Mahsusa namı altında bir takım edani ve esafilden mürekkep olarak bazı çeteler vücuda getirilmiş ve karar infisad elzıkr memurin mahsusıye merafatıyla taşra ruesasi üzerine edilerek ekserisinin muvafakkat-ı istihsal olunmuş ve bu vahşeta rui

muvafakkat-ı göstermiyen Yozgat Mutasarrıfı Cemal Bey ve Kastamuni Valisi Reşit Paşa ve malum elasami digerleri gibi bazı hamiyet-pervar memurin ise azıl ettirilerek, anlerin amal-ı ve mikasıd mufteriselerine göre körpene alt olan Yozgat Mutasarrıfı maslup Kemal, ve Ankara Valisi Atıf misilli insaniyet düşmanları nasip ve tayin edilmiş ve ant-inkârede evamir mebliği hafiye mucibince ve berveçhi muharrar tertip ve ihzar edilmiş olan eşhas-ı vasıtasıyla tehcir ve taktile (one word illegible) ve mübaşeret kılınmış olduğu Divan-ı Harpte^a mevcut zabıt amallerde ~~kayıp~~ münderic delail ve berahin katiyle mürettebe sübuta vasıl olmuş olup imdi maznunileyh Nusret Beyin Bayburt tehcirini garnizon kumandanlığından aldığı muntazam asker ve mevcut jandarmalar ile icra ettirdiği ve tehcire memuren Erzurum'dan gelen merkum çeteçin Mehmet Necatinin sıffatine tanımayarak kovduğunu ve kazası dahilinde taktil (one line illegible) ifadetının küllüyen hilafı hakikat olduğunun lede derc edilen şhadet ve beyanetle tezahür etmesine ve binaenaleyh zalike fecayi mephuseye bitalaa olmuş olduğu halde bubapte hiç bir güne teşebbüsat kanuniyeye ve aynı tahrir hakkında tedabiri lâzimeye bulunmaktan başka fecayi vakıa-ı mafefkine ihbare bele lüzum görmemesi ve Erzincana verilmediği halde bunada sükut ile mukabile etmesi ve endel istihap ilk kafiye-i tahrirat resmiye ile Erzincana gönderdiğini, ve fakat bu tahriratın cevabını almadığını beyan etmesine ~~şikayeti~~ mebni bu hususta dahi vilâyete şikayet etmesi esbabı sual olunmasına karşı, (o vakit zatan iş bitmişti) yolunda cevap vermesi hükümet

icadiye zamanında kaymakamlık ve mutasarrıflık gibi riyaset idarede şöyle dursun nisbeten ehemmiyetsiz memuriyetlerde bile istihdam için kendilerine muti ve tarafdar olmaktan başka bir meziyet nazarı dikkata alınmadığı cümlenin malum-u olduğu halde suhut müsteniden Arğana mutasarrıflığı vekâletine ve bilahara Arğana mutasarrıflığına nakl ve tayin olunması ve havale badehudan mahallı müretteblerine nakl ve sevk olmak üzere meşak seferiyeden yek bitap ve tüvan ve perişan bir halde Arğanaya kadar gele bilmiş olan Ermeni mühacirlerini (nasıl olsa iki-üç gün handa kalıyorlar. Bir kemik yeyorlar) deyerek Neferam-tarikiyle şose ameliyetin çalır dırması, ve yine mümaileyh Abdallah Husrev Beyin tabiri veçhile hiç yoktan bir şose vücuda getirmesi ve fakat mağdurenin bu misa-ı masruflarına mikabil yövmiye vermesi ve Arğana mutasarrıflığında bulunduğunu medince dahi Arğana tehcirinden her

(fourth column) nasılsa kalmış olan bazı sübyani Diyarbekire göndemek behanesiyle: Diyarbekir valisi canı müntihar Reşidin iyice zulüm ve gaddarane teslim eylemiş ve Arğanaden dahi tahtı itirafında olduğu veçhile memalik muhtelifeden tehciyen sevk olunmuş onbeş-yigirmi bin kadar Ermeni müctimâ bulunan ve mühacirinin memuru olan Urfa ^{m.} müstakil ^{m.} mutasarrıflığa taltif edilmesi gibi krayen ve emaretin fecayiye mezkûre mürettep ve ~~ürretkeplerle~~ /hem fiil olduğuna bileffen meballig delalet etmesi, ve Nusret Bey göya tehciyeden sonra gelen bir emirde hiç bir Ermeni bırakılmamasına işar ve bırakıldığı takdirde ~~idamıyla~~ idamıyla tehdit ve icbar olundugundan tevaliye ma'aile intihar eden Bayburt Malmüdüri Ovakim Efendiye dahi

8

tehcire tabiî tuttuğunu ve binaenaleyh mümaileyhin keyfiyet intiharında sun ve dahli olmadığını serd etmekte isede mumaileyh Ovakim Efendinin aile dini İslâmi kabul etmiş olması üzerine tehcirden istişa edilmiş ve bundan sonrada Nusret Beyin mümaileyhin hanesine giderek kızlarını kendisine vermesi yolundaki tâlebini red etmesine mebni tehcir ile tazbik etmeye başlamış ve Ovakim Efendinin kendilerinin dahi tehcir edildikleri takdirde memlekette şaiye mütevatir olduğunu cümle şhadetinden olan, ve tabiî vukua feciyeye maaruz kaldıktan sonra katl ve imha edilecekleri mülahasasına mebni kendisiyle iki erkek oğlanın salben ve zevcesiyle kızı ve hemşiresinin mesmuan inhar eylemiş oldukları suret cereyan muhakemeden anlaşılmasına, ve Nusret Beyin mahalı vukua gelmediğini ve keyfiyeti heyet-i zabitanadan haber aldığını bilbeyan böyle bir feciyeye dilsuzide vukuat aideden adu itibar etmesi, ve mağdur mezbürenin hanesinin ^P ^N ^L tehciresinde terk etmiş olduğu anlaşılan ve zabıtnameden dahi tecahül eylemessede istidat enfa-ı (one line illegible) Nusret Beyin Arğana mutasarrıflığında bulunduğu esnada dahi kendisi bekar bulunduğu halde sağira mezbure Nayime kızı hanesine alarak bikrini izale ve hemşiresi ~~Trabzon~~ Filomenada fiil-i şeniy icra eylediği Trabzon veka-i tehciresinin Divan-ı Harpça ihra-ı muhakemesi esnasında şehid siffetiyle istima-ı olunan mezbure Filomenin mücerret ser-güzeşt ilmiyeti hikaye sadedinde, ve Nusret Beyin giyabında beyan ve ifade etmesine, ve bunun Nusret Beyin mudafaat-ı dermeyan eylediği veçhile intikam malî saifesiyle tertip edilmiş ~~Trabzon~~ bir sani'adan mubaret olamayup çünkü bir memurin irtikap ede-

ceği ifaalarına layikadan bütün memurin ve mustahdamın devletin ve yahut tek mil efradı milletin andan hissemünde olmayacaklarına ve nitekim Divan-ı Harpça istima olunan Ermeni şahid ve müştekelerin kendilerinin arz ve namus ve cihetlerini vukua edenleri ve bu gibilerin muamele müşfikanelerini lisan müft ve şükran ile beyandan çekinmemeleri ifadelerin sıhnete makrun olduğuna adalet etmesine, ve vukua akabinden kıyam ve şikayete ve muayene raporu istihsale kıyam etmeleri ise o vakit teşeddüt kalanlardan başka bir faydalı müstelzim olmayacağı derkan bulunduğundan hususatı mephusenin adam vücuda dahi fi'il müddeabehin bitalasına delâil ittihaz edilemeyeceğine binaen Nusret Beyin bilçümle müdafaat-ı gayrı varidu elhasıl Nusret Beyle ser komiser Mehmet nam Necati Efendinin Buyburt Ermenilerinin tehciri tevalibisiyle ika olunan katlı nüfus ve nehb emval-ı feyz'iyenin? müretteb ve müretteblerinden oldukları ve Nusret Beyin bila izahı olduğu üzere mümaileyh malmüdüri Ovakim Efendinin ma'aile ittiharlarına sebebiyet verdiği ve Filomena kadına fiil-i şeni icra ve Nayime kızın bokrini izale eylediği benat-ı ve bir emin mebsutadan mütehasıl kanaat vicdaniye ile zabıt olduğundan ol veçhile mücrimiyetlerine ve Nusretin idam-ı cürmi itibarıyla

(fifth column)

harayekinin her

günleri mülkiye ceza kanunname himayunun kırk beşinci maddesinin birinci fıkrası delayetiyle kanun-u mezkürin yüz yetmişinci ve askeri ceza kanununun yüz yetmiş birinci maddelerine muvafık ve mezkür fıkra maddeler dahi [eşhas-ı müteaddide bir ciyanet veya cinayeti müttehiden ika eder ve yahut ef'alı

müteaddiden murekkep olan bir cinayet veya cinayede bir takım eşhasdan her biri cürmen husulu maksadıyla ef'al mezküreden birini veya bir kaçını icra eylerse eşhas-ı mezküreye hem fiil deniliyor ve cümlesi fail mustakil gibi mücazat olunur], ve [teamüdan bir şahs-ı katleden veya aba-ı icdat ve ümmehat ve ceddeyinden birini ve levmen gayrı teamüdan kasdan katleyleyen kimse idam olunur], [gerek musahlâha ve gerek gayrı musahlâha olan tehacüm ile ve gerek kesr sur ve ebvabıyla ve gerek eşhas-ı üzerine icra-i tazbik ile veya eşyayı yağma ve tahrib etmek....idam] ibaretine natık olduğundan işbu fikrat-ı kanuniye hükmünün tevfiikan harekesinin idamlarına ve merkuminden Mehmet Necatinin hukuku medaniyeden iskat-ı ve emvalının hicazıyla usulu dairesinde idare ettirilmesine ve gerek bir günde yigirmi bin kişi birden sevkolunan Erzurum Ermenilerinin tehcirinde ve gerek tehciriyesinde maznuniyetleri anlaşılmalık üzere elesemi yigirmi altı zevat ve eşhas-ı hakkında dahi takibat/⁻¹kanuniye icrasına tasdik vecihinde ve Mehmet Necatinin giyabında münfekan karar verildi.

20 Temmuz sene 336.

Mart 355 tarihinde

İrade-i Seniye-i Hazreti Padişahiye
iktiran edⁱlen Kararname ile müteşekkil

DİVAN-I HARB-I ÖRFİ

Muhakemat-ı Zabıt Ceridesi.

Reis: Mustafa Nazım Paşa,

Âza : Mirliva Zeki Paşa, Mirliva Mustafa Paşa,

Mirliva Ali Nazım Paşa, Miralay Recep Ferdi Bey.

Büyükdere Tehciri Muhakemesi.

Vicahen muhakemeleri icra edilen maznunların esamisi:

Büyükdere Merkez Memuru sabıka Kerim Bey, Büyükdere Muhtarı Laz Celâl Efendi, Büyükdere mukim eşrafdan Selânikli Refik Bey, Büyükdere mukim Hafız Mahmut Efendi.

Karar Sureti.

Büyükdere mintakasında sâkin anasırı gayri Müslümanⁱⁿⁱⁿ tehciri hükümetçe verilen mehâlî kâfiyi mahzâ menafişi şahsiye ve hassalêrinin temini emeliyle taklil ve şu suretle muhacirinin emvâl ve eşyalarını olduğu gibi bırakmağa icbar ve emvâlî metrukelerini yağma ve ğart ve mahfuz olanlarında aleti mahsus istimaliyle ahz ve sirkat sirkat eyledikleri iddiasından dolayı maznunu aleyhâm olan Büyükdere Merkez memuru sabıka Abdulkerim ve tüccardan Selânikli Refik Beyler ile Rizeli Celâl ve Hafız Mahmut Efendi haklarında icra kılınan muhakemat neticesinde istima olunan tarafeynin iddia ve ifadat ve müdafaa-ı ve biccümle evrakı dâva ve zevabıtı

3618 numaralı Takvim-i Vâkayiye merbuttur.

mahkeme münderecat-ı serapa mutalaa ve tetkik ve keyfiyet
 tâmik olunduktan sonra icabı ledelmüzakere maznunüni mümai-
 leyhünden Abdülkerim ve Refik Beylerin emvali mezküreyi yağma
 ve gart ve emvali mebhuseden mahfuz olanlarıda sirkata cürât
 eyledikleri hakkında kanaatbahş ve vicdan olacak bir göna de-
 lail ve ~~zmarata~~ destres olunamayüp ancak mümaiyleh Abdülkerim
 Beyin ahkâmı celile-i İslâmiye ve kavanini mevzua-i Osmaniye-
 nin emir ve ~~ihmalatına~~ ^{ityanına} tabiyen bilumum anasırı yekdiglerinden
 tefrik etmeyerek muhafaza-i ırz ve can ve mallarının temin
 ve hukuk-u âmmenin her göna hatr ve halelden vikayesi akten
 vezaifinden olduğu halde ahvali harbiye dolayısıyla ciheti
 askeriyeden gösterilen lüzum üzerine bilihraç mahalli ahere
 nakl olunan eşhasın emvali menkule ve gayrı menkulelerinin
 hüsnü muhafazası için ciddi bir tetbir ittihaz etmemek suretiy-
 le işbu vazife-i mevduesinde bila sebebi makbul ihmal ve te-
 rahi göstererek eşhası merkumenin emvali menkulelerinin ziya'a
 uğramasına ve emvali gayrı menkulelerinin de dıçarı hasar olma-
 sına sebebiyet verdiği ve Refik Beyin dahi tarafı devleti
 A'liyeden bir göna sâlahiyet ve mezuniyeti olmaksızın muna-
 sebattar bulunduğu ekâbiri memurin ile temasta bulunmasına
 iktiraren memurini mülkiye ve zabıtaya müteferri bazı mevaddı
 icra ederek kezalik hukukü ibadın ziına bais olduğu şuhudu
~~muhtıbulan~~ müstemienin maelkasım ve alelderecat vuku bulan
 şehadatından ve muhakemat-ı cariyeden mütehassıl kanaat-ı
 vicdaniye ile sabit ve nümayan ve müdde-i umumîlik makamının
 mümaiylehmanın beraetleri yolundaki iddias-ı ve müdafaa

vekillerinde bu hususa mütedair müdafaaları iltifata gayri şayan bulunmakla mümaileyhümadan Abdülkerim Beyin ol veçhle vazife-i memuresine sui istimal etmek ve Refik Beyin dahi berveçhi muharrer bir göna sêlahiyet ve mezuniyeti olmaksızın memurine müteferri bazı mevaddı icra eylemek fiillerinin failleri olduklarına ve Abdülkerim Beyin hareketi mülkiye ceza kanunname-i hümayunun yüzikinci ve Tevfik Beyin fiilide kanunu mezkürün yüzotuzuncu maddeşlerine muvafık ve maddetini mezküriyetin dahi biibaretiha: "Memurinin devletten biri vazife-i memuriyetini ifada bila sebebi makbul ve ihmal ve terahi eyler veya amirinin ahkâmı kanuniyeye müsteniden ita eylediği evamiri kezâ bir göna sebebi makbul olmaksızın icra eylemezse, memuriyetinin derecesine göre üç liradan yüz liraya kadar ceza-i hakti alınır ve işbu ihmal ve terahiden veya amirin kanuna müstenit olan evamirini âdemi icradan devletçe bir mazarat husulâ gelmiş ise derecesine göre bir haftadan üç seneye kadar haps cezasıyla beraber müebbeden veya muvakkaten rütbe ve memuriyetten mahrumiyet cezası dahi hükm olunur ve bu fiilden efradça bir göna zarar hasıl olmuşsa, o da başkaca tazmin ettirilir". "Her kim devleti âliyeden sêlahiyet ve mezuniyeti olmaksızın hokbehot memuriyeti mülkiye ve askeriye sıfâtinde görünür veyahut bu memuriyetlere müteferri mevaddı icra eylerse üç aydan eksik olmamak üzere haps cezasıyla mücazat olunur, " ibaratını natık olduğundan işbu mevaddı kanuniye ahkamına tevfiğe Abdülkerim Beyin bidayeti tevkifi olan 12 Cemazülevvel 37 tarihinden bilitibar bir sene müdetle hapsine bir sene müddetlede memuriyetten mahrumiyetine ve

Tevfik Beyin dahi ibtida-i tevkifi olan 21 Recep 337 tarihinden itibaren ve esna-i muhakemede kendisinin dalyanı olmayıp mücerret taze balık yemek için dalyanı tuttuğunu söylediği halde Aleko ve Ömer Efendilerin müştereken müstecir buldukları dalyan kontratını kendi üzerine kerhen ciro ettirmesi ve taze balıkla iktifa etmeyerek ancak otuzbeş lira bedeli icar mukabilinde bütün dalyan ve ağlarla varidat-ı sairenin sahibi olan Alekonun binsekizyüz liralık hisse-i temettüini ahz etmesi sebebi şiddet add olunarak iki sene müddetle ~~pa~~ haps^e konulmasına ekseriyetle ve Celâl ve Hafız Mahmut Efendilerin/^ezfâⁱ müddeabiha mücaseretleri usulen sabit olmadığından beraetlerine ve bunlardan Celâl Efendinin sebebi ahire mebni mevkuf eden muhakeme esnasında bu babde^a medh^aldar oludkları hissolan bazı zevat hakkında dahi takibat-ı kanuniye icrasına ittifakı ara ile ve vicahen karar verildi.

23 Şaban 337

24 Mayıs 335.

Recep Ferdi, Ali Nazım, Zeki, Nazım.

Maznunu aleyhⁱnden Refik Bey hakkında mucibi mesuliyet bir cürmü kanun^u sübut bulmadığından ve zaten ekseriyetin kararı veçhle müdde-i şahsiler kabul edilmediği gibi dâvayı şahsiye dahi bu mahkemede ruyet olunmadığından ve Abdulkerim Beye gelince mümaileyhin amirinden almış olduğu emri ifa ederek şahsî hiç bir menfaata çalışmamış ve nehb ve sirkata mücaseret edenlerle haneler^e cebren ~~g~~ girenlerden bazıları hakkında hal ve zamanın müsaadesi nisbetinde takibatta bulun-

5

muş ve şikâti^{ya} vakıanın esbabı asliye vemâkulesi ma^uttessüf
 ciheti askeriyeye mensup bazı zabitan ve efradın harekâtından
 münbais olmuş idiği şuhudun ifadatından ve cereyanı muhake-
 meden anlaşılmış ve nefsi paytahta umumen gözleri önünde
 vuku bulmuş olan Büyükdere nakli hane meselesindeki tazyikat
 ve tesryâtın başkalarından aranılması icap edeceği derkâr
 bulunmuş ve zaten cebr ve şiddet ile hanelere giren ve eşyayı
 sirkat eden ciheti askeriyeye mensup zevatın gönderilmeleri
 Nezareti Celilesine işâr olunduğu halde henüz gönderilmemiş
 olduğundan mümaileyhuma Refik ve Abdülkerim Beylerin dahi
 beraetleri reyindeğim.

Mustafa.

Divan-ı Harb-i Örfi Zabıt Heyeti Amiri:

Abidin Daver. (Later Dav'er)

"Cumhuriyet" columnist

Divan-ı Harb-ı Örflerin teşkilât ve usulu muhakemesi hakkındaki 4 Şaban 1338 tarihli kararnamenin üçüncü maddesini muaddel kararname.

Mehmet Vahdettin.

Madde 1. Divan-ı harb-ı örflerin teşkilât ve usulu muhakemesi hakkındaki 4 Şaban 1338, 23 Nisan 1336 tarihli kararnamenin üçüncü maddesi ber veçhi âti tadil edilmiştir. Divan-ı harb-ı örfler ^tzehcir, taktîl, ihtikâr, isyan, alenân ^egasp ve zaret ve tahribi bilad cürümleri irtikak ve suverî saireleri ^ddevleti Osmaniyenin emniyeti dahiliye ve hariciyesini ihlâl eyleyen biçümlü cereaim eshabını muhakeme eder ve ita edecekleri hükümlerden idam cezasını natık olanlar resen ve bundan maadê mücazat-ı terhibiye ile mücazâtı tedbiyeyi mutadamin olanlar divan-ı harb-ı örfinin bulunduğu mevkilerdeki hükümeti askeriye reisinin talâbi halindâ tabii temyizdir. Mezkûr hükümler heyeti ^ytemiziyeye beş gün zarfında tetkik ve intac edilir.

Madde 2. İşbu kararname tarihi neşrinden itibaren merii icradır.

Madde 3. İşbu kararnamenin icrasına Harbiye Nazırı memurdur. Meclisi Umumînin içtimaında kanuniyeti teklif olunmak üzere işbu kararnamenin mevkii meriiyete vazıknı irade eyledim.

21 Muharrem 1339

5 Teşrinievvel 1336

2

Sadrazam ve Hariciye Nazırı: Damat Ferit,

Şeyhulislâm: Nuri.

Dahiliye Nazırı ve Şura-i Devlet Reis Vekîmi: Reşit Mümtaz,

Bahriye Nazırı: Ahmet Hamdi,

Ticaret ve Ziraat Nazırı ve Maarif Nazır Vekili: Mehmet Hadi,

Evkaf Hımayuh Nazırı: Hilmi,

Harbiye Nazırı: Hüseyin Hüsnü,

Adliye Nazırı: Rüştü,

Maliye Nazırı: Sabri,

Nafia Nazırı: Zeki.

22 Cemâzielahir 1334 tarihli Darele[?]Ecza nizamnamesinin dokuzuncu maddesine müzeyl fıkra hakkında nizamname.

Mehmet Vahdettin.

Madde 1. 22 Cemâziel[?]ahra 1334, 12 Nisan 1332 tarihli Darele[?]ecza nizamnamesinin dokuzuncu maddesine fıkra-i âtiye te^zvil edilmiştir.: Munakasa ve m^ıbayaa muamelatının hiyri icrasında Meclisi İdarece işbu Meclis âzasından ekseriyeti ara ile bir sene için intihap olunacak iki zat heyeti daimede âza sıffetiyle hazır bulunur.

Madde 2. İşbu nizamname yevmi neşrinin ferdasından itib^âiren merii-ül-icradır

Madde 3. İşbu nizamnamenin inbasına [?]dahiliye ^N nazırı memurdur. İşbu nizamnamenin mevkii meriyete vâzı-ını irade eyledim.

21 Muharrem 1339

5 Teşrinievvel 1336.

Sadrazam ve Hariciye Nazırı: Damat Ferit,

Şeyhülislâm: Nuri,

Dahiliye Nazırı ve Şura-i Devlet Reis Vekili: Rüşti Mümtaz,

Bahriye Nazırı: Ahmet Hamdi,

Ticaret ve Ziraat Nazırı ve Maarif Nazır Vekili: Mehmet Hadi,

Evkaf Hımayun Nazırı: Hilmi,

Harbiye Nazırı: Hüseyin Hüsnü.

Adliye Nazırı: Rüşti,

Maliye Nazırı: Sabri,

Nafia Nazırı: Zeki.

"Alemdar" 31/10/20

19

Bir Numaralı Divan-ı Harbda yeni Heyet

Mustafa Paşa muamelât-ı zâtiye emrine verildi.

Hurşit Paşa riyaseti altında olarak Miralay Abdülkerim, Ömer Cemil Nazıf ve Binbaşı Sabit, Mehmete Ali, Rafet Beylerden mürekkep yine bir heyet teşkili Miraliva Mustafa Paşanın riyaseti altında ve Mirleva Recep Paşa ile Miralay Nasuhi Recep, Kâzım, Nîzâzî Beylerden müteşekkül olan bir numaralı Divan-ı Harb-ı Örfi heyeti hakimesi kâmilen muamelât-ı zâtiye emrine verilmiştir.

Bir numaralı Divan-ı Harb-ı Örfi Riyasetine mütekerret Ferik Hurşit Paşanın tayini İrade-i Seniyyeye iktiran etmiştir.

Mezkûr divan-ı harbda şimdiye kadar olduğu veçhle dört âza yerine üç âza ve üç âza mülazimi bulunması daha münasip görülmüştür.

Bu sebeple Miralay Abdülkerim, Miralay Ömer Cemil ve Miralay Nazıf Beyler âzalığa ve Suvarî Binbaşı Sabit, Binbaşı Mehmet Ali, Mütekerret Binbaşı Rafet Beylerde âza mülazimliklerine tayin olunmuş ve keyfiyeti tayinleri İrade-i Seniyyeye iktiran etmiştir.

Hurşit Paşa dün Divan-ı Harb dairesine azimet eylemiş ve Mustafa Paşadan evrak ve muamelât-ı teslim almıştır. Bir numaralı Divan-ı Harb-ı Örfinin heyeti hakime-i cedidesi bu gün vazifelerine ibtidar edeceklerdir.

Yeni heyeti hakimenin tercüme-i halı:

Hurşit Paşa, Hurşit Paşa Kıdemli Erkânı askeriyemizden

dir. Müşarileyh mukaddema Bahriye Nezaretinde bulunmuştur, kuvve-i milliye'nin zuhuru esnasında Anadoluya giden heyeti nasıhlerden birinin riyasetinde Hürşüt Paşa derâhde etmiştir. Bade müşarileyh Mülğa Şurayı askerî âzalığına tayin edilmiştir.

Miralay Abdülkerim Key:Erkanı Harbiye Miralayı Abdülkerim Bey Balkan harbindan evvel Rumelide bir çok hîdematta bulunmuştur. Harbî umumîde Kafkas cephesindeki yararlığına mebni Mirliyalığa terfi edilen mümaileyh son tasfiye-i rütep kararnameğine tevfiğe tekrar Miralay olmuştur. Abdülkerim Bey 1334 senesinde onikinci Kafkas Kolordusu kumandanlığında bulunmuş, bade Gürcistan hükûmeti nezdine Osmanlı Mârahhası askerisi tayin edilmiştir. Mütarekeden sonra mümaileyh di-
van-ı kemiyizi askerî âzalığına tayin edilmiştir.

Miralay Ömer Cemil Bey: Miralay Ömer Cemil Bey Yemende Üçüncü ve Dördüncü Ordularda bulunmuştur. Harbî umumî esnasında muhtelif ahzı asker kâlemleri riyasetinde bulunan mümaileyh mütarekeden sonra Mülğa tetkik ve tasvif Komisyonı riyasetine tayin olunmuştur.

Miralay Nazif Bey: Miralay Nazif Bey mektebi Harbiye muallimlerinde ve Beşinci Alay kumandanlığında, Harb-i umumî esnasında muhtelif fırkaların kumandanlıklarına bulunmuş. Mütarekeyi müteakip Mülğa tasvif tetkik memur edilmiştir.

Komisyonuna

"Alemdar" 30/10/20

Tahliye Edilenler

Bilecik Posta ve Telgraf ^Müdüğü Cemil ve Boşnak Ali Efendilerle diğ^{er} iki maznun, gayrı mevkuf olarak muhakemeleri ^üriyet edilmek üzere tahliye edilmişlerdir.

Mustafa Paşa ve R^üfekasının tevkiği

Bir numaralı ^şsabık divan-ı harb heyeti bir mahkûm hakkın-
da iki mazbata tanzim ettiklerinden dolayı tahtı kevkif ve mu-
hakemeye alınmışlardır.

Nasıl tevkif edildiler? Tevkif müz^eak^keresi varmı?

Harbiye ^Hazırının emri ^şisticvap ve muhakeme derhal
yapılıyor, ^Merkez ^Kkumandanının beyanat-ı.

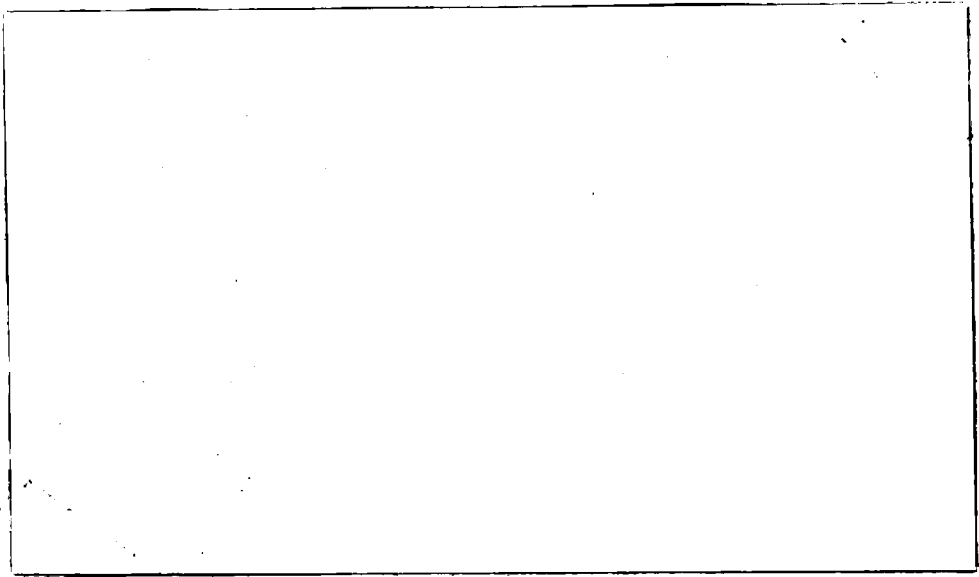
Bir numaralı ^{L D}divan-ı harb-ı ^Hörfi ^Oreisi ^Rşabıkı Mustafa
Paşa reisi olduğu bütün divan-ı harb heyeti zabıtasıyla maen
evvelki "Akşam" tevkif edilerek ^Merkez ^Kkumandanlığına sevk ve
tahtı muhakemeye alınmışlardır.

Mustafa Paşa ile ["]rufekasının tevkiği bir kaç ^şgün evvelki
"Akşam" gazetesinde ^eintişar eden ve Mustafa Paşa ^Ddivan-ı ^Hhar-
bının bir mahkûm için ayrı ayrı iki mabbata-ı ^şhükûkiye tanzim
eylemiş olduğu iddiasını ihtiva eyleyen fıkranın yapılan tah-
kikat neticesinde teyit etmesinden ileri gelmiştir.

Yeni mevkuflar dün erkânı divan harbında ^efiilleri hak-
kında isticvap ve muhakeme edilmişlerdir.

Merkez ^kkumandanı Esat Bey gazeta^e muharrirlerinden birine tevki^ff hakkında ^ââtireki izahat-ı vermiştir: "Mustafa Paşanın tevki^ffî dün akşam saat üç buçukta icra edilmiştir, o esnada Mustafa Paşa Harbiye Nezaretinde bulunuyor ^{du}idi. Nazır Paşadan telakki ettiğim emrⁱ mucibince kendisini ^MMerkez ^kkumandanlığına davet ettim, şimdi kendisi muvaka^kten yaveran odasında tahtı muhafazada bulunuyor.

Must^afa Paşa hakkında tevki^ff müz^eakeresi isdar edilmiştir çünkü tevki^ffî icrası hususuna Harbiye Nazırları me^zmundurlar. Esasen Mustafa Paşanın hem^een bu gün muhakemesiⁿe başlanılması mukarrer bulunmaktadır.

Bir hafta zarfında muhtelif muhakematın hükmaları Erkânı askeriyeden selâhiyettar bir zât bir numaralı divan-ı harbin faaliyeti hakkında bir muharririmiz atırdaki beyanatta bulunmuştur.

Şubat 337 Çarşamba günü bir numaralı divan-ı harbi örfi.

24 Şubat 1919
24 Kanunusani 334 tarihinde muhakemesi icra edilen Bayburt Kaymakamı esbaki Yusuf Ziya Beyin 9 Şubat 337 tarihine talik olunan muhakemesine devam olunmuş ve Ziya Beye isnad olunan tehcir ve taktil ehalinde dahl ve müşareketi anlaşılmadığından beraet ve tahliyesine karar verilmiştir.

12 Şubat Cuma ertesi günü Egin tehcirinde alakadar olmakla maznun Abdâllah Ben Mehmetin muhakemesine devam edilmiş ve bazı şuhudun celbi zımında muhakeme yevmi ahır talik olunmuştur.

13 Şubat pazar günü Korba vali vekili ve Ordu müşaviri malisi Tevfik Beyin muhakemesine devam edilmiş, müdde-i umumînin mutalaat-ı istima olunmuştur, makamı iddia karkı Tevfik Beye isnad olunan ceraimi muhtelifinin ruyeti divan-ı harbin dairesi hası haricinde olduğundan bu hususta divan-ı harbin bir karar vermesini talep etmiştir.

Heyeti hakime keffiyeti müzakere etmiş ve Tevfik Beyin muhakemesinde tehcir ve ihtikâr gibi ahval iddia olunmakta olduğundan bu muhakemenin divan-ı harbin daire-i selâhiyeti olduğuna karar vermiştir, muhakeme 17 Şubat 337 tarihine talik edilmiştir.

14 Şubat Pazar ertesi günü, Hıfzî Beyin Boyacı köyündeki yalısında gayri kanuni taharriyatta bulunmakla maznun Hafız Kapudan ve refekasının muhakemesine devam olunmuş ve celb olunan şuhud istima edilmiş ve muhakeme hitam bulunmuştur. Hafız Kapudan, Mazhar Hüsni, Tahsin ve Mehmet Eminin kuva-i milliye-iştirakleri hakkındaki iddia subut bulunmadığından beraetlerini, ceraimi saireleri ise divanı harbi örfinin vazife ve selâhiyeti dahilinde bulunmadığından diğer maznunlarla beraber ceraimi sairelerinden dolayı icra-i takibat edilmek üzere evrakın ciheti adliyeye verilmek üzere Harbiye Nezaretine taktimine karar verilmiştir.

15 Şubat Salı günü Bekkoz hadisesinden dolayı maznun bulunan Mehmet Fettah ve diğer refikin muhakemelerine bakılmış ve Pulnez köyünden ve Bekkozdan vurut eden şuhut istima olunmuştur, Pulnez köyünde vurut etmeyen dört şahidin celblerinde ve muhakemenin 24 Şubat tarihine talikine karar verilmiştir.

19 Şubat Çarşamba günü Kebni tehcirinden maznun Emad nam Dakir Mehmet'in muhakemesine devam edilmiş ve dört şahid istima ve müvacehe edilmiştir, evrakın bera-i mutalaa makamı iddiaya tevdiine ve Mehmet'in irae eylediği müdafaa şahitlerini celb ve istima için muhakeme 28 Şubata tâlikine karar verilmiştir.

"Polonaise"

Takvim-i Vakayi
Devleti Âliye-i Osmaniyenin
Ceride-i Resmiesidir.

22 Haziran 1336

Cumadan başka her gün neşr olunur.

Kavanin ve Nizamet

Menafii. Âliye-i vataniye hilafına fiil ve hareketle-
rinden dolayı Maltada mevkuf bulunanların maaşlarının katı
ve m^hhtacı muavenet ailelerine maaş bulunanların maaşlarının
hakkında kararname.

Mehmet Vahdettin.

Madde 1. Menafii. Âliye-i vataniye hilafına fiil ve hare-
ket ve esaitlerinden dolayı Maltada tahtı tevkife alınmış
olanlardan tekait ve mazaliyet ve sair maaşat-ı zatiye fasu-
lundan maaş muhassas bulunanların maaşları sin tediye tarih-
lerinden itibaren kat^z olunmuştur.

Madde 2. Birinci madde mucibince maaşları kat^z olunan-
lar^{ın} ailelerinden bikudret ve m^hhtacı muavenet olanlar var
ise m^hhtacın nizamnamesinde şeraiti sülsüden malüliyet ve
akarap kaydı aranmaksızın nizamname-i mezburdeki derecat da-
hilinde m^hhtacın tertibinde maaş tahsis olunur.

Madde 3. İşbu kararname tarihi neşrinden müteberdir.

Madde 4. İşbu kararnamenin icrasına Maliye Nazırı me-
murdur.

Meclisi Umumînin içtimasında kanuniyeti teklif olun-
mak üzere işbu kararnamenin mevkii miriyetçe vazın^{ın} irade

2

eyledim.

27 Ramazan 1338 15 Haziran 1336.

Sadrâzam ve Hariciye Nazırı ve Harbiye Nazırı Vekili: Damat Ferit

Şeyhulislâm ve Mearif Nazırı vekili: Abdâllah,

Bahriye Nazırı: Mehmet Sait,

Şura-i Devlet Reis Vekili: Ethem,

Maliye Nazırı ve Dahiliye Nazırı Vekili: Reşat,

Ticaret ve Ziraat Nazırı: Hüseyin Remzi,

Evkafı Hâmayun Nazırı ve Nafia Nazırı Vekili: Osman Rifât

Takvim-ı Vakâyi

Numara 4061

7 Cemazülevvel 1339

17 Kânunusani 1337

Kavanin ve Nizamât

Balkan harb-i ve harb-i umumî müsebbip ve harâkat-ı harbiye mesulları divan-ı harbinin lağvıyla vezaifinin erkân divan-ı harbında tevdi hakkında kararname.

Mehmet Vahzettin.

Madde 1. Balkan harb-i ve harb-i umumî müsebbip ve harâkat-ı harbiye mesulları divan-ı harbi lağv edilmiş ve bilumum vezaifi erkân divan-ı harbina tevdi edilmiştir.

Madde 2. Lağv olunan mezkûr divan-ı harbin heyeti tah-ü kikiyesi biri Mirliya olmak üzere yedi zattan mürekkeben ke-makan ifa-i vazife eder.

Madde 3. İşbu kararnamenin icrasına Harbiye Nazırı ~~memur~~ tarihi neşrinden müteberdir.

Madde 4. İşbu kararnamenin icrasına Harbiye Nazırı memurdur.

Meclisi Umumînin içtimasında kanuniyeti teklif edilmek üzere işbu kararnamenin mevkiî meriyeti vazını irade eyledim.

3 Cemazülevvel 1339, 13 Kânunusani 1337

Sadrâzam: Tefvik,

Şeyhülislâm ve Evkafı Hümayun Nazır Vekili: Nuri,

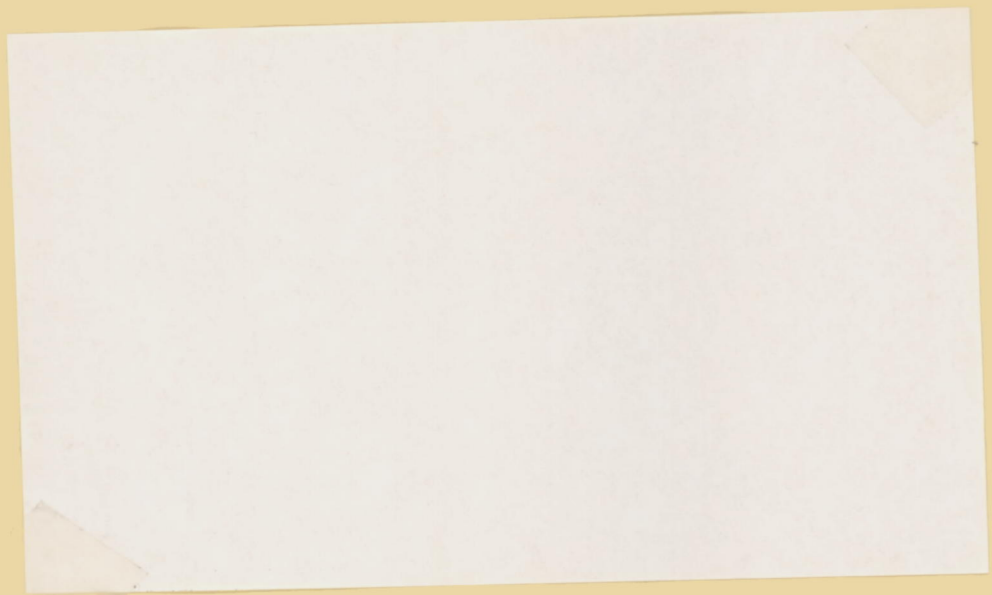
Adliye Nazırı ve Mearif Nazırı Vekili: Arif Hikmet,

Harbiye Nazırı ve Bahriye Nazırı Vekili: Ziyaettin.

Hariciye Nazırı ve Ticaret ve Ziraat Nazırı Vekili: Safa,

Şurayi Devlet Reisi ve Dahiliye Nazırı Vekili: Mustafa Arif,

Maliye Nazırı ve Nafia Nazırz Vekili: Reşit.

Takvim-i Vakayi

Numara 3995

Pazar 18 Sefer 1339

31 Teşrinievvel 1336

Mehmet Vah^dtettin

Birinci ^Ddivan-ı Harb-i Örfi ^Rriyasetine ^{kaıt?}müteakkit Ferik
 Hürşit Paşa ve ^Eâzâlıklarına ^Herkânı ^Aharbiye Miralay-ı Abdulkerim
 ve ^Ttetkik ve ^Ttasfiye Komisyonından ^Uaçıkta Miralay Ömer Cemil
 ve ^Ttetkik ve ^Ttasfiye Komisyon^U âzâlarından açıkta Miralay Nazif
 Beyler ile ^{a d a}âza ^Dmülazımlıklarına ^HBolu ^Hdivan-ı ^eharbindan açıkta
 Süvari Binbaşısı Sabit ve ^Derkân ^Hdivan-ı ^aharbinda ^HBinbaşı Mehmet
 Ali ve ^{kaıt?}müteakkit Binbaşı Rafet Beyler tayin kılınmıştır.

İşbu İrade-i Şeniyenin icrasına Harbiye Nazırı memurdur.

Sadrâzam: Tefvik, 14 Sefer 339, 27 Teşrinievvel 1336

Harbiye Nazırı: Ziyaettin.

Numara 3917

Takvim-i Vakayi

31 Temmuz 1336

Tevcihat

Mehmet Vah^dtettin

İkinci ⁱidare-i ^Oörfiye ^Ddivan-ı ^Hharbinda ^eihlal eden
^eâzâlık ^Lmahaline ^Ulevazimat-ı ^Humumiye ^Ifabrika ve ^aimalâthaneler
 müfettişliğinden ^Hmüteakkit Miralay Recep Ferdi Bey tayin olun-
 muştur.

İşbu İrade-i Şeniyenin icrasına Harbiye Nazırı memurdur.

10 Zilkâde 1338

27 Temmuz 1336

Sadrâzam ve Harbiye Nazır Vekili: Damat Ferit.

Adliye ve Mezhep Nezareti

Mezahip Müdüriyeti

Aded 4

29
Hususi P.
a P.
Hulasi 1

Ermeni Katoğikos ve Patrikliği Canibi Valasına,
Rütbetlû Efendim Hazretleri,

Şamın rutubeti iklimiyesiyle imtizac edememekte olmalarına binaen ahvali hazirenin indifaina defin maiyetleriyle beraber diğer bir mevkide berayi tebdili hava muvakaten ikâmetlerine ruhsat istidasına mutadamin vuruğ eden taktiri valaları ba tezkere-i senaveri Babiâliye taktim olunarak Meclisi Mahsus Vükela kararıyla cevaben şerifvarit olan tezkere-i samiyede zatı velakarıyla bil muhabere Surya vilâyetinin kısmı şemalisi dahilinde münasip bir mahali ikâmet intihap olunması tebliğ ve izbar buyurulmakla havalii mezkürede maiyetleriyle beraber muvakaten ikâmet eylemek üzere teship ve ihtiyar eyleyecekleri mevkiin beyan ve inhasına hikmet buyurulması siyâkında şükke-i senaveri terkim kılındı, Efendim.

2 Recep 336 ve 14 Nisan 334

Adliye ve Mezahip Nakırı namına:

Müşteşar

Yusuf Kemal.

(Şifre)

Bilâ tereddü^t ve merhamet bir aylıktan doksan yaşına kadar (Ermenilerin) itlâfı şehir derunînde^u ve ehali huzurunda olmamasına dikkat.

(Nazır) Talât.

Şifre Tamim

Büyükleri kesmeli,
Güzelleri seçmeli,
"ü"
Obzırleri sürmeli.

(Bahaettin Şakir)

Şifre Tamim

Silâh patlamasın,
Asker yapmasın,
Ermeni kalmasın.

(Bahaettin Şakir)

8X Kanunuevvel 1918 "Jamanak" Gazetâsından

Elyevm Edirne valiliyine tayin edilmiş olan Bilecik ve Samsun Mutasarrıfı Cemal Beye

"Jamanak" Gazetâsınının 3353 tarihli nushesinde tekzibe karşı tekzip ben ısrarla Bilecik Ermenilerini işhat ederimki anlari tehcirde kurtardım Cemal Bey mesuliyetinize anlakmak için sizin bir kaç yolsuzluklâğınzı meydana koyayım.

Asker ailelerini tehcir etmemek için size verilmiş olan emre muhalâf bu müsüllü biçareleri ölümden kurtarmak istemediniz onların kısmı âzamı bu gün mahv olmuştur müteakıf zabitandan Aramyan Krikor Efendinin ailesi tehcir edildikten sonra asker ailesi sıffetiyle ve müsaadeyi muhsuse ile tekrar Bilecike gelmişti emrinizle tekrar tehcir edildi ve Halep çöllerinde ~~maile~~ ma aile mahv oldu, bunun mesulu kimdir? Tehcir emri size tebliğ ve tarafınızdan ilan edildikten sonra Ermeni memurlarını azl ederek efradı ehali gibi onları da tehcir ettiniz bu biçarelerin kısmı âzam-ı vefat etmişlerdir vicadınız var ise doğrusunu söyleyin, bunların mahvından dolayı mesul değilmisiniz? Asker ve memur ailelerinin tehcirde istisnas-ı için bana emr veremedi deye bilirsiniz halbuki böyle bir emre müsteniden Bankı Osmaninin bir Ermeni memuru ve bazı asker aileleri tehcirde istisna edilerek Bilecikte kaldılar. Mefluçlar haleti nezide bulunanlar sizin emrinizle tehcir edildikleri halde, memur ve asker aile siniz onada bırakılmış olmaları farz edilebilirmi, buna ihtimâ verilebilirmi?

Beni^M muğayirⁱe insaniyet bir tarzda tehcir etmedinizmi?
 Ben "Hudavendigâr vilâyetinden verilmiş olan vesikam-ı size gösterdim. Elyevm Bursanın idare Komiseri Fuat Bey o vakit Bilecikte sizin komiseriniz ⁱdi, onun ^Kvesitasıyla size vesika gösterdim:

Vesikanın Sureti

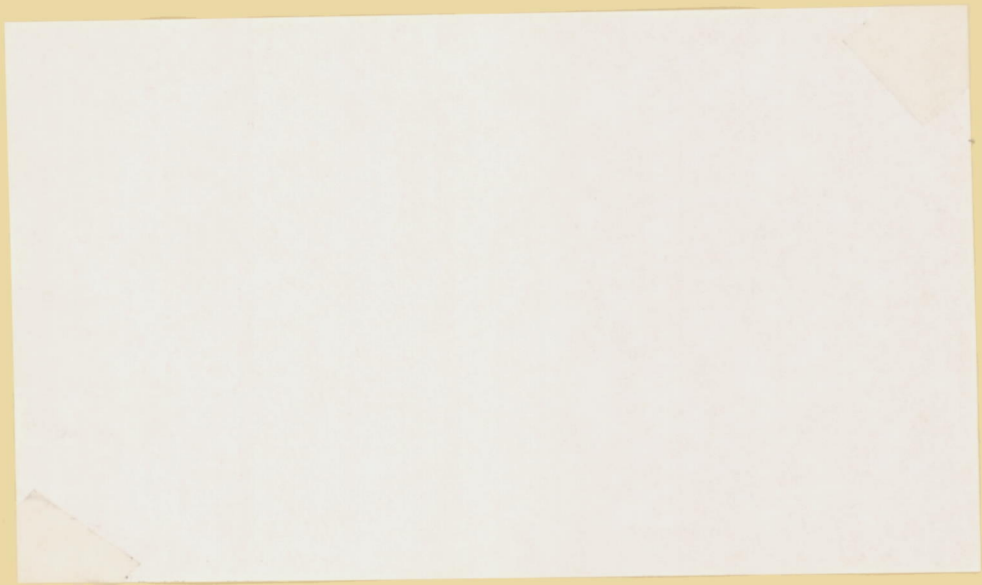
"Hudavendigâr vilâyeti polis müdüriyeti tahrirat kalemi
 19 Ağustos 331 Bilecik Düyünü Umumîye harir teftiş memuru Ohannes Melkisetekyan memurinden olmakla kendisi ve zevcesi Yevnige ve mahtumu Hrant sevk olunmayacaktır.

(İmza):

Polis Müdürü

Mahmut Celalettin.

İşbu vesikanın size ibrağından tam iki gün sonra iki süngülü çet^eyle jandarma çavuşu ikametgâhıma gelerek on dakika zarfında Bilecikten tebaidimi tale^p ettilir. Bunlar sizin ve binazir jandarma kumandanız Rifat Beyen emrilerinizde vuku buldu.

Sivas Viyâyeti

Mektub^P Kâlemi

Üçüncü Ordu Kumandanlığından 18 Temmuz 331
tarihli ve /Zata Mahsus/ işaretli şifresi
mahluludur.

Dahile sevk edilmekte olan Ermenileri ihva edenlerin idamları bildirilmiş ^tidi. Ceza-i vaki hükümet tarafından resmen tevdi olunan acize-i nisvan ve sabieleri muhafaza edenlere ve rıza-i tarafeyn ile hükümetin malûmât-ı olmaksızın... tenkih edilen balığe inasın zevclerine şamil değildir. Ancak hangi cins ve senden olursa olsun hükümetin malûmât-ı olmaksızın hanelerinde Ermenileri gizleyen ve resmen nikâh ~~etmek~~ etmesizin hanelerinde kız ve kadınları bulund^uranlar işari sabık veçhle tecziye edilir.

Üçüncü Kol Ordu Kumandanı:

Mahmut Kâmil.

Sivas Vilâyeti

Mektub^P Kâlemi

Üçüncü Ordu Kumandanlığının 10 Temmuz 331
tarihli ve mahrem işaretli şifresidir.

^AEhalisi dahile sevk olunan kazadan bazılarında ^aehaliî İslâmiyenin Ermenileri gizledikleri anlaşılmaktadır. Mukarreat-ı hükümet hilâfına olarak Ermenileri hanelerinde ihtifa ve muhafaza eden hane sahiplerinin hanesi önünde idamı ve hanesinin ihrakı muktezidir. Bu hususun lâzım gelenleri ^esureti

2

tamimiyle
 münasibete^{e t} tebliğ ve *tamimiyle* sevk edilmiş hiç bir Ermeni kalmamasına itina olunması ve icraatınızdan peyderpey malûmat itas-ı. İhtida eden Ermeniler dahi sevk edilecektir tesahüp edenler ciheti askeriyyeden ise derhal vekâletler^tze ihbarıyla badeha muhakemeleri icra edilmek üzere hemân nisbeti askeriyyelerinin ~~katı~~ katı-ı ve ciheti mülkiyyeden iseler hemân azliyle ~~bera-i askeriyyeden~~ bera-i muhakeme divan-ı harb^e tevdi.

Üçüncü Kolordu Kumandanı:

Mahmut Kâmil.

Sivas Vilâyeti

Mektup^e Kâlemi

Mülhakata tamim.

1. Üçüncü Ordu Kumandanlığından alınan telgrafname aynen^f tebliğ edildi. *şuabatına da*
2. Kolordudan ahzı asker *şuabatına da* aynı tebliğat ifa olundu.
3. Orada alıkonulmuş ne kadar Ermeni vardır bildiriniz. ~~KK~~

11 Temmuz 1331.

Sivas Vilâyeti

Mektup^e Kâlemi

Aded^t 20

Harbiye Nezareti Celilesinde Divan-ı Harb-i

Örfi Riyaseti Âliyesin^e.

Hini

Hini tehcirde hanesinde Ermeni saklayanların salben îdam edileceğine dair *✓* vali Muammer Bey tarafından bir beyanname neşr edildiği haber verildiğinden bu babd^aki malûmatın

Elyevm Dersaadette Polis Mufettişi

Sivas ^Esbak Polis Müdürü

Rifât Efendiye

Suallâr.^e

- Sivaslı Baklayan ve Taşcıyan Efendileri tanırmısınız?
- Bunlara husumetiniz nedendir?
- Bunlar ihtida etmişler, Sivasda kalabilmek için müsaade etmişsiniz, halbuki bir gün bunları bila sebep
- sevk etmişsiniz.
- Bunlar gibi tehdidiyle bazı ailelerden rüşvet almışsınız.

~~Savınmak~~ -Sivasta nerede oturduñuz?

- Aşod Miricanyanın hanesinde ne hakla oturdunuz?
- Ğazaryan Mariza kadını tanırmısınız?
- Bunun hanesini ne sebeple ne hakla işgal ettiniz?
- Kilisâların, hanelerin hedmi muamelatına hep siz nezaret etmişsiniz.
- Sivastan sevk olunan birinci kafiye-i yağma bir kaç yüz kişi Ermeniye valinin yaveri Celâl götürmüş ve bir kaç saatlik mesafede bunları kâmilen itlaf ve imha eylemiş, menkum Celâl refaketine kaç jandarma almış idi?

Elaziz Vilâyetine (şifre) Telgraf

Zeyl 31 Teşrinievvel 331

Behesni ve Kahta dahilinde Ermeni kalmadığı ve Akçe^a Dağında yerliden Ermeni kalmayıp haricden gelen kadınlar İslâm olarak tezvic edildiği ve Hüsnümansurda yerli Ermeniden sevk edilecek kimse kalmadığı yalnız erbabı sanayiden dört beş hane Ermeninin ihtida muameleleri ifa ve erbabı hamiyet nezdine verilen sabi ve sabiyelerle izivaca talep bulunan dak bakir kızlarında muameleleri icra edilmekte bulunduğu ve bunlardan başka zuhur edecekler hakkında lâzım gelen muamelelerin icra olunacağı kaymakamlıklardan bildirilmiştir.

Yazıldı: 5 Teşrinisanî 331.

Malatya Mutasarrıfı.

5/10 /9

Ankara: 60445/20

Malatya Mutasarrıflığına

Şifre hallidir.

Malatya Mutasarrıflığına

Cevap- 11 Teşrinisanî 331.

En ziyade Katolik ve Protlar tercih edilmek, onbeş onbeşi geçmemek şartı zaruretiyle ^{islan} sanatkâr kadınların ^{bra} bırakılmasında bâs yoktur.

12 Teşrinisanî 331

(Elaziz) Vali:

Sibit.

Vilâyeti Celilenin 10 Eylûl 331 tarihli
şifre telgraf mahluludur.

Malatya Mutasarrıflığına

Hüsnümansur, Behesni dahilindeki mevakide ecsadı mün-
fesihenin bulunduğu haber alınıyor. Evvel ve ahir bildiril-
diği üzere bunların o suretle açıkta ve münfesih bir halde bu-
lunması gerek siyaseti hükûmeti ve gerek muhafaza-i sihhet
nokta-i nazarından caiz olmayacağından bunların tamamen defni
için mezkûr kazalar kaymakamlarına sureti katiyede tebliğat-ı
icragıyla neticesinden malûmat itas-ı.

10 Eylûl 331.

Elaziz Valisi:

Sabit.

Hüsnümansur ve Behesniye yazılsın.

11 aynı tarih.

Yazıldı.

11 Eylûl 331.

Kahtanın 10/12 şifre mahluludur

Malatya Mutasarrıflığına

Cevap 12 Kânunuevvel 331.

Tebliğat-ı ahire üzerine yerlerinden kimse idka edilememiş olduğu gibi mahalli aherden gelip kaza tebliği ahir üzerine bırakılmış eşhas olmadığı ve mahalli ahire gitmek üzere yolda Ermeni bulunmadığı jandarma ifadesidir.

12 Kânunuevvel 331.

Kahta Kaymakamı

Şifre

Malatya Mutasarrıflığına

Teşkilât-ı ne yapıyorsunuz? İkmâli kuvve-i karibiye geldimi?
Bütün mesa-i ve faaliyeti bu hususa hasır ile jandarmaların
behemehal üç güne kadar merkez vilâyetçe çıkarılması ehem-
miyetle m^utemennadır.

12/2

Elaziz Valisi:

Sabit

Hıfzı 2 Şubat 331.

Gümüşhane Mutasarrıflığına

331 senesi Haziranının 27 inci veya 28inci günü Kilkitte
 Mülazım^{evvel} Mirza Efendiye çekilmiş olan telgraf sureti musa-
 dakalarının Haziran evahırıyla Temmuz içinde ve çete rüesasına
 çekilmiş olduğu anlaşılan telgrafların dahi musadak^d suretleri-
 nin ilk po⁵ta ile tesiarı² ehemmiyetle tebliğ olunur.

8 Mart 335

Tehcir Divan-ı Harb-i Örfisi Reisi:

Adliye Nezareti Celil⁶⁶⁶⁶⁶
 iyesi

Umuru Zatiye Müdüriyet Vahasına

331 senesi Mayıs, Haziran ve Temmuz ve Ağustos ayların-
 da Bayburt sancağı müdde-i umumîliğinde bulunan zat kim adi?
 E alyevm nerede müstah^{h de}amdır, ziylen ve acilen beyan buyurulma-
 sı mercudür.

8 Mart 335.

Tehcir Divan-ı Harb-i Örfisi Reisi:

(Bayburt) müdde-i umumîsi mutasarrıf Abdulkadir Bey
 ile yeriki cürm olup olmadığı anlaşılacak.

Macidin Erzincan İttihat murahhası olduğunu
 Mirza Efendi~~in~~ istintaknamenin 58inci sahifesinde
 söylemiştir. Bunun huzuruyla erkeklerin katl edildik?
 lerinide söylemiştir.

Macit Erzincan Mutasarrıf Vekiliymiş, sahife 65.

Sarafyanın iki kerimesini 1200 lira ücret mukabilinde

Dersaadet'e göndermiş.

Sarafyanlar kimler olduğu tahkik edilecektir.

Adliye Nezareti Celilesi Umuru Zâtiye Müdüriyeti

Valasına

331 senesinin Mayısından sene-i merkumenin gayesine kadar Kemah ^M mahkemesi ^C ceza ^P ziyasetinde bulunmuş olan zat kim ^{idi} ve elyevm nerede ^{se} mustahkimdir, terfii memuriyet etmiş ise, hangi makamın inha ve işarı sebebi terfii olmuştur, zeylen ve acilen beyan buyurulması mercudur.

8 Mart 335.

Tehcir Divan-ı Harb-ı Örfisi Reisi:

Bu ^a adem yağmalara, kızların, kadınların aşırılmasına ^a kaymakam vekili siffetiyle ^t iştirak etmişdir.

Vehib Pasha

18 pags

Kısmi Siasî Müdürî Raşad

Dahiliyede Ali Münif Beyin tahtı riyasetinde emniyeti umumiye müdürî İsmail Canpolad ve İttihad Terakkiden bir iki arazadan mürekeb bir komösyon teşkil edildi.

Sabık sihiye müfettişi umumisi Tewfik Ruşdi Bey, Doktor Nazımın bacanağı imiş.

Bu Ruşdi Bey maiyetinde bir takım üteba ile birlikde katli şam olan mahellere gitmişdir. Binlerce kilo kireç ve saire hazırlamış ecsam kuyulara doldurulmuş kireçler vaza edilmiş üzerine toprak atılmış, Tewfik Ruşdi bu tertibatla altı ay uğraşmış, altı ay sonra avdet etmiş.

Üsküdar Belediyesi ser tabibi Doktor Mahmud Celeleddin Bey cinayetler zamanında Ankara sihiye memuru imiş. Sihiye müdüriyeti umumiyesinde, sihiye müfettişlerinden Ziya Fuad yahud Fuad Ziya Efendi Kaiseriye bulunmuş orada sıbket eden hizmetina mukafeten Bey oğlu Belediyesinde ser tabib olmuş fakat dersaadete gelmeden evvel üç dört ay cebel-i Libnanda kalmış. Burada Bey oğlu ser tabibi olmuş dört beş ay ~~kısmi~~ sonra sihiye müfettişi tayin edilmiş.

Beyoğlu İstanbul seupti

Kısmi siasî müdürî Aydın mutasarrıflığına gitmiş bir buçuk ay sonra vali Rahmi Bey bunun katil olduğundan bahisle defetmiş. Muaheren Bolu mutasarrıflığına gönderilmiş fakat bir iki ay sonra iadeten gelmiş Vartkes ile Zohrabın İstamboldan sevk olundıkları günden iki gün sonra polis memurlarından Fadıl Bey isminde birisi Diyarbekir defterdarlığına tayin edilmiş bunun vazifesi defterdarlık olmayıp itlaf vazifesi olduğu maznundır.

Defetmiş-aynı mı? Defnetmiş-pazır

* Later Foreign Minister Tewfik Ruştü Aras

Suret

43

Erzurum Posta Telgraf Baş Müdüriyeti, 13

Kemah Posta Telgraf Müdüriyetine

Ihtiyar ^t Zabit [✓] vekili Gökçe Saadi Bey tarafından Erme-

nilerin çıkarılması sırasında İstanbula İhsan Efendiye Ahmet

Rıza Bey vasıtasıyla hemşiresi namına paket verildiği[✓] Erzin-

can ^D divan-ı ^H harbinden ^e soruluyor, mümaileyh tarafından kaç adet

paket verilmiştir? Numara ve tarihleri ne dir? Kıymet ve sık-

letleriyle mezkür paketlerin neden ibaret olduğunun serien

bildirilmesi.

16 Mayıs 332.

Baş Müdür:

İhsan.

Kemah

43

Erzincan Baş Müdüriyetine

Cevap numara 13/16 Mayıs 332 merkezimize Gökçe Bey tara-

fından 24 Temmuz 331 tarih ve 138 numara 1315 gramlı üç bin

kuruş kıymetinde Dersaadette Çatalca Mutasarrıfı Mahmut Beyden

Müteveris Hanım namına bir parça paket tevdi edilmiş olup Âyan

âzasından Ahmet Rıza Bey vasıtasıyla hemşiresi namına veril-

diği ^f izbar buyuzulan paketin Erzincan yahut diğer mütecavireden

verilmiş olacağı malhuzdır.

17 Mayıs 332

Kemah Posta Telgraf Müdürü:

Mehmet.

Aslına mutabıktır:

hemşire-fır ?
hemşehri-huyubunfır

20 Mayıs 332.

Mühür: Erzurum Posta Telgraf ve Telefon

Baş Müdürü:

İhsan.

İşbu ^dsual ve cevap sureti musadakası Baş Müdüriyetin
76 hususi numaralı ^b20 Mayıs 332 tarihli tezkere-i cevabiye-
siyle ^DErzincan ^Hdivan-ı ^HKarib-i ^HÖrfi ^THeyeti ^RTahkikiyesi ^Rriya-
setine gönderilmiştir.

Halep Askeri Hat

45

Komiserliđi

1/1294

Vilâyet dahilindeki istasyonlarda bulunan şimen-
difer memurin ve müstah^{se}timin Ermeni olanların esamisini havi
bir ced^evel tanzimiyle beraber bunlardan her birinin tahkiki
hal ve hüviyetleriyle şimdiye kadar zabıtaca ne suretle ta-
nınmış bulduklarının ve efradı aileleriyle akrabalarından
kimler bulunduğunun ve bunlar hakkında istihsal olunabilen
malûmatın is^lmleri hizalarına derc olarak serien irsali hakkın-
daki 23 Teşrinievvel 333 tarihli ve 503 umum numaralı tah-
riratın henüz cevabı vurud etmediğinden işarı sabık veçhle
iktizasının surât-ı inbası bâbında.

958 Umumî.

64 Hususî

Hattı Askeri Komiserliđi Canibi Valasına

Mahremdir.

Saadetlû Efendim,

Dahiliye Nezaretinin 14 Şubat 334 tarih ve 58 umumî
numaralı tahrirat sureti nakl olunmakla şimendifer memurin
ve müstah^{se}timinden Ermeni olanların iş^lmlerini havi bir ced^e-
velin ~~her birinin isimleri~~ şu bir iki gün zarfında her halde
tanzimiyle beraber her birinin is^lmleri hizasına malûmat-ı
"müstahsilenin derciyle irsali esbabının istikmâli temenni
olunur, Efendim.

13 Mart 334.

Halep Valisi: Bedri.

Müstacil^rdir.

Kud^s Ermeni Katog^gigos ve Patriki^g
Sahak Efendi Hazretlerine:

Meriyeti ahkâmına İradeⁱ Seniye Hazreti Padışahi^e şerefsudur buyurularak bu kerre neşr u ilan idilen Ermeni Katog^gigos ve Patriki^g Nizamnamesi hükmünce Sis ve Eçmiazin Katog^gigoslukları tevhid idilerek, Der-saadet ve Kud^s Ermeni Patrikleri dahi Katog^gigosluk^gına ilâveten İhdi valâlerine tevcih buyurulmuş, ve ol babda lâzım gelen beratı âlinin derdesti tasdir ve tesyir bulunmuş olduğ^uı tebliğ ve tabrik idilir.

Takvim-ı Vakayide münderiç bulunan Nizamnameyi mezkûre ile Kud^s Manastırı memuriyeti valâlerine mahali izâmeti ittihaz idildiği gibi Rum Patrikhanesi Nizamnamesinde gösterilen esasa tevfi^aken mâ^griyeti asilanelerinde bir meclisi ruhanî ve bir de meclisi muhtelit teşkili kararlaştırılmış ve Katog^gigos ve Patriklik ile Merh^ugalar^uıkların usulu intihabiyesi dahi esası mezkûre tatbik idilmiş dir.

Heyeti ruhaniyenin hukukî meşruaⁱ mezhebiyenin mühafaza ve tey^eidiyle beraber ruesaⁱ ruhaniye avamın te^ssiri tahtında bırakarak vezay^eifi mezheb-yelerinin serbestçe icrasına mani ve d^evlet ve c^emaatça netayici müessifeyi dahi olan ve c^emaati sairede emsâli bulunmayan teşkilâtı cismaniye nin lâg^vı ile Ermeni c^emaati umurⁱ mezhebiyesinin tarzı idaresi dahi usulu umumiyeye t^evfik olunmuş dir.

Nizamnameⁱ mezkûr^uın bil-etraf mütaleası ile şu husus^tta d^evletçe te^ah^gik idilen maks^edⁱ müşfikaneyi hüsnî takdir, ve memuriyeti cedideyi valâkarilerinde dahi şimdiye kadar meşhud olan asarı sadakat ve re-riyeti iraye ile hükümeti seniye nin hakkı asilanelerindeki ümn u itimadının tealisine ihtimam buyurmal^{ar}ı kaviyen müntazır^ıdır. 28 Temmuz 34

Nazır Vekili

Halil .

Haber aldum ki Erzurum ve Trabzon
dan zevk olunan kafelerin Erzurum'da,
Sura Kemah iktisadinde yola
vurdular ve Boğaz dahilinde
Frat nehri'nin üzerindeki köprüdey
geçerlerken krâfesi'nî, nûkûs ve kalî-
yattam badele tekkesi ilâf ve Frata
atıp izlerini kaybettiler ve
kopladıkları para ve sairinin Sü'lûsü'nü
ittihat ve Terakki Cemiyetine,
Sü'lûsü'nü hükümeti mahallî ye ye
teslim ve Sü'lûsü'nü aralarında
takdim ve tevziylediler i)